

ความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการติดเชื้อปรสิตในทางเดินอาหารของสุกร
ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

Prevalence and associated factors of swine gastrointestinal parasite infections
in Photharam district, Ratchaburi province

วิรัชญา เตชะวรungsk¹ สุภาวดี บุญชื่น¹ ชวีวรรณ บุญสุยา¹ ทวี สายวิชัย¹

Wirunya Tachawarung¹ Supawadee Boonchuen¹ Chawewon Boonshuyar¹ Tawe Saiwichai¹

บทคัดย่อ

การติดเชื้อปรสิตของสุกรมีผลกระทบต่อผลผลิตจากฟาร์มสุกรลดลง การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการติดเชื้อปรสิตในทางเดินอาหารของสุกร ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยการเก็บตัวอย่างมูลสุกรจำนวน 419 ตัวอย่างจาก 45 ฟาร์ม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ (มีสุกรมากกว่า 5,000 ตัว), ขนาดกลาง (มีสุกร 500 – 5,000 ตัว) และขนาดเล็ก (มีสุกร 50 – 500 ตัว) เก็บข้อมูลการเลี้ยงสุกรโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต การตรวจปรสิตในทางเดินอาหารของสุกรใช้เทคนิคการลอยตัวอย่างง่ายในสารละลายน้ำตาลอิมิตัว พบความชุกของปรสิตในฟาร์มสุกรขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่เท่ากับ 85.7, 65.2 และ 75% ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยความชุกของปรสิตในฟาร์มสุกรทั้งอำเภอ เท่ากับ 75.6% ชนิดของปรสิตที่พบมากที่สุดในระดับฟาร์ม คือ ไข่พยาธิเส้นด้าย (*Strongyle* type eggs) 46.7% รองลงมา คือ โปรโตซัวในกลุ่มค็อกซิเดีย (*Coccidia*) และไกอาเดียแลมเบีย (*Giardia lamblia*) ชนิดละ 35.6%, ไข่พยาธิไส้เดือน (*Ascaris suum*) 20%, ไข่พยาธิไส้หม่า (*Trichuris suis*) 15.6%, *Entamoeba histolytica* 11.1%, *Entamoeba coli* 4.4%, ไข่พยาธิใบไม้ลำไส้ (*Fasciolopsis buski*) และ *Balantidium coli* ชนิดละ 2.2% ตามลำดับ อย่างไรก็ตามไม่พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการติดเชื้อปรสิตในทางเดินอาหารในระดับฟาร์ม แต่พบว่าฟาร์มที่มีการเลี้ยงสุกรแบบระบบเปิด การไม่กวาดมูลสุกรทิ้งก่อนทำความสะอาดคอก การไม่มีรั้วป้องกันบุคคลอื่นและสัตว์ชนิดอื่นเข้า-ออกบริเวณพื้นที่เลี้ยงสุกร การไม่ทำความสะอาดคอกโดยการล้างน้ำ การไม่พักคอกของโรงเรือนหลังจากย้ายสุกรออก การไม่กำจัดสัตว์พาหะภายในฟาร์ม การไม่จัดแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนระหว่างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์และที่พักอาศัยของคนมีแนวโน้มพบปรสิตในทางเดินอาหารมากกว่า ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าผู้ประกอบการในพื้นที่ควรให้ความสำคัญถึงการจัดการฟาร์มสุกรในด้านที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อป้องกันไม่ให้สุกรติดเชื้อปรสิตที่อาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตและสุขภาพของสุกรหรือผู้เลี้ยงได้

คำสำคัญ: ความชุกในระดับฟาร์ม ปรสิตในทางเดินอาหาร มูลสุกร

¹ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพฯ 10400

Faculty of Public Health, Mahidol University, Bangkok 10400